

Biskop Atle Sommerfeldt:

Mozart er påsketidens komponist!

Kommende helg er det Mozartfestival i Gamlebyen, Sarpsborg og Halden. Listen over kjente norske og lokale bidragsyttere er lang og imponerende. En spesiell begivenhet er det at Mozarts Missa Brevis i Bb-dur (verk nr K275) blir brukt under gudstjenesten i Østre Fredrikstad kirke – kirken i Gamlebyen – med Borg Domkor. Dette er en god anledning til å høre Mozarts kirkemusikk i det rommet den ble skrevet til og brukt i – kirkerommet under gudstjenester.

Mozart skrev mer enn 60 kirkemusikalske verk og er derfor en meget betydelig kirkemusiker. Den overveldende produksjonen av annen musikk har ofte gjort at hans kirkemusikk er kommet noe i skyggen, men Hollywood-filmen Amadeus – som også vises under festivalen - løfter kirkemusikken frem i avslutningen.

Men Mozart oversees også fordi hans musikk assosieres med letthet som samstemmer dårlig med ropet om barmhjertighet – Kyrie Eleison – og nattverdens alvor. Det eksistensielle alvor i kirkens budskap synes mange krever en annen musikk enn Mozarts vennlige og lyse toner.

Andre har ment at Mozarts kirkemusikk er for verdslig og derfor ikke egner seg i kirkerommet. Den er ikke sakral nok fordi den ikke hever seg ikke tilstrekkelig høyt over Mozarts operamusikk med dens svært så verdslige innhold.

Flere har også stilt spørsmål ved om han egentlig var religiøs nok til å gi messemusikken troverdighet. Han mangler Johan Sebastian Bachs forkynnende driv, trivdes svært godt i lystig lag og nektet å la seg dirigere av de kirkelige oppdragsgivernes smak.

Forrige århundres største protestantiske teolog er sveitseren Karl Barth. Han var den ledende teologen i oppgjøret med nazistaten i Tyskland og hans monumentale Kirkelige Dogmatikk består av 14 bind. Hver eneste arbeidsdag, forteller han, begynte med å lytte på et verk av Mozart, før han leste dagens aviser og så begynte sitt skrivearbeid. Barth tenkte seg at englene spiller Bach når de gjør sitt arbeid med å lovprise Gud. Men Barth var helt sikker på at når englene er sammen som familie, da spiller de Mozart og at Herren selv lytter med særlig glede.

Også Hans Küng, en av vår tids store katolske teologer, hevder med stor styrke at Mozarts musikk er dypt forankret i hans religiøse livsforståelse og at denne gir dybde til hans kirkemusikk. Men for Küng, som for Barth, gir all Mozarts musikk mulighet til å fornemme Gud.

Det er særlig tre forhold de to teologene legger vekt på. For det første er Mozarts musikk frigjørende fordi den ikke er fylt av en teologisk eller personlig agenda som tilhøreren må forholde seg til. For det andre er det nettopp det menneskelige i Mozarts musikk som gjør at musikken kommuniserer at Gud har skapt verden, elsker den og har gjort mennesket - med alle dets ressurser - til sitt bilde i verden. Nettopp musikkens menneskelighet gjør Mozarts kirkemusikk himmelsk.

Det viktigste er at musikken reflekterer Mozarts grunnleggende tro på at Gud er barmhjertig og at Guds kjærlighet vil seire over mørke, ondskap og død. Mozarts eget liv var krevende og med mange mørke daler. Selv skriver han på slutten av sitt liv, 31 år gammel: « Jeg legger meg aldri om kvelden uten å tenke på at dette kan være min siste natt. Men ingen av mine omgangsvenner vil si at jeg er preget av tristhet. For denne velsignelsen takker jeg daglig min Skaper og ønsker av hele mitt hjerte at mine medmennesker vil få glede av dette».

Mozartfestivalen finner sted i kirkeårets påsketid. Det er et usedvanlig riktig tidspunkt. For i denne tiden i kirkeåret feirer vi nettopp at Jesu oppstandelse seiret over ondskap, synd og død. «Livet vant, dets navn er Jesus», synger vi i en kjent påskesalme. Når Mozarts Kyrie fyller Østre Fredrikstad kirke på søndag, da kommuniseres den kristne troens innerste kjerne: «Herre forbarm deg over meg! Ja, virkelig Herre, du er barmhjertig!»